

(potentiele) knelpunten wet- en regelgeving op het gebied van waterstof voor GTS

Seminar HyLaw/NEN , Ministerie I&W

9 november 2018

René van der Haar - GTS

Algemeen

GTS is de landelijk netbeheerder gas (LNB)

- Gaswet van toepassing; specifieke wettelijke taken GTS
- Netbeheerders gas (LNB en RNBs) hebben in principe alleen wettelijke taken op het gebied van gas in de zin van de gaswet
- ACM houdt toezicht of netbeheerders handelen conform gaswet en stelt o.a. de toegestane inkomsten en de tarieven vast.
- NV Nederlandse Gasunie ("Gasunie") is 100% aandeelhouder van GTS;
  - Samen met andere Gasunie-dochters (behoudens GTS) het "netwerkbedrijf".

Definitie gas in Gaswet (art 1, lid 1, sub b)

1°. aardgas dat bij een temperatuur van 15° Celsius en bij een druk van 1,01325 bar in gasvormige toestand verkeert en in hoofdzaak bestaat uit methaan of een andere stof die vanwege haar eigenschappen aan methaan gelijkwaardig is,

en

2°. stof die:

- is opgewekt in een productie-installatie die uitsluitend gebruik maakt van hernieuwbare energiebronnen of is opgewekt in een hybride productie-installatie die gebruik maakt van zowel hernieuwbare als fossiele energiebronnen en
- bij een temperatuur van 15° Celsius en bij een druk van 1,01325 bar in gasvormige toestand verkeert en in hoofdzaak bestaat uit methaan of een andere stof die vanwege haar eigenschappen aan methaan gelijkwaardig is voor zover het mogelijk en veilig is deze stof overeenkomstig hoofdstuk 2 te transporteren;

Hoofdstuk 2 van de Gaswet bevat o.a. art 11 die verwijst naar de MR Gaskwaliteit

Grove samenvatting:

Gas in de zin van de gaswet is:

1: aardgas (grijs) dat uit meer dan 50% methaan bestaat

2: Gas uit hernieuwbare energiebronnen dat a) uit meer dan 50% methaan bestaat en b) voldoet aan de MR Gaskwaliteit

Praktijkcase: Waterstofleiding Zeeland

- H2: restproduct Dow
- H2: Grondstof ICL/Yara
- Beschikbare (aard)gasleiding GTS op het traject
- Project gestart
- Aanpassing MR Gaskwaliteit (i.s.m. EZK) voor dit traject was bijna afgerond
- ACM: Kan alleen tarieven vaststellen voor gas. H2 < 50% methaan en dus geen "gas" in de zin van de gaswet en dus geen tarief
- GTS heeft leiding daarom verkocht aan Gasunie Waterstof Services BV ("GWS") die nu het project uitvoert
- (vrijwel) alle H2-activiteiten van Gasunie zijn nu belegd bij het netwerkbedrijf

Wet voortgang energietransitie (VET), 2018

Afbakening toegestane activiteiten netwerkbedrijf en inperking toegestane taken netbeheerder

- Art. 10.d specificeert welke taken het netwerkbedrijf mag uitvoeren
  - o.a. aanleg en beheer van leidingen of installaties voor waterstof (lid 2, sub e)
- Art. 10Aa beperkt de toegestane werkzaamheden van de netbeheerder tot de wettelijke taken

Tegelijkertijd introduceert VET echter de mogelijkheid om ruimte voor netbeheerders te vergroten. Memorie van Toelichting wet VET:

*Met de voorgestelde afbakening van de taken van de netwerkbedrijven is de discussie voor de toekomst niet afgesloten. Een scherpere afbakening vraagt ook een scherp oog voor de complexiteit die inherent is aan het energiesysteem en de daardoor gewenste flexibiliteit, alsmede voor mogelijke overlap in taken. Daarom zijn in het wetsvoorstel mechanismen opgenomen die ruimte bieden om deze inherent spanningsvolle vraagstukken te adresseren: een ruimere bepaling die het voor netbeheerders mogelijk maakt om **experimenten** uit te voeren in afwijking van de wet en de mogelijkheid om bij algemene maatregel van bestuur **tijdelijk taken toe te kennen aan de netbeheerders.***

AMvB Experimenten (Art. 1i Gaswet)

Inhoud:

- Per AMvB worden regels gesteld op basis waarvan de Minister EZK ontheffing kan verlenen aan bepaalde wetsartikelen indien het een experiment betreft op het gebied van o.a. hernieuwbare energie, reductie van CO2 uitstoot, of efficiënt gebruik van een gastransportnet.
- AMvB is reeds geconsulteerd. Nog niet in werking getreden

Toepasbaarheid AMvB Experimenten voor netbeheerders m.b.t. waterstof:

- Art. 10Aa is vooralsnog niet onthefbaarbaar
  - De gelimiteerde scope aan wettelijke taken blijven daardoor onveranderd
- Nota van toelichting van (de consultatie-versie van) de AMvB:

Waterstof [...] valt niet onder de reikwijdte van de definitie van gas. [...] Voor netbeheerders betekent het dat zij op grond van de wet voor deze soorten gas geen taak hebben. Netbeheerders kunnen geen aanvragen voor experimenten met 100% waterstof [...] doen, immers de Gaswet gaat niet over waterstof [...] en heeft netbeheerders hier ook geen taak toegekend.

Wel is het denkbaar dat via een tijdelijke taak netbeheerders kunnen onderzoeken of waterstof of bepaalde percentages waterstof gemengd met aardgas voor de toekomst geschikt zijn als vervanging van aardgas.

AMvB Tijdelijke Taken (Art. 10b Gaswet)

Inhoud:

- Per AMvB kunnen één of meer andere taken dan de op grond van de Gaswet voor de duur van ten hoogste vijf jaren per taak worden toegestaan aan een netbeheerder voor zover:
  - a. deze taken verband houden met de op grond van de Gaswet aan hem toegekende taken,
  - b. deze taken van belang zijn voor het toekomstig beheer van het gastransportnet en
  - c. marktpartijen niet of in beperkte mate in de uitvoering van de taken voorzien.
- Voorhangprocedure van toepassing (o.a. langs beide Kamers).
  - Nog geen AMvB in consultatie;
- MvT VEt m.b.t. tijdelijke taken is summier:
  - Betreft niet-exclusieve taken
  - Indien toegewezen dan ook verplicht om uit te voeren

Toepasbaarheid AMvB Tijdelijke Taken voor netbeheerders m.b.t. waterstof:

- AMvB creëert extra wettelijk kader; past met artikel 10Aa

Aandachtspunten/knelpunten zijn o.a.:

- Onduidelijk of maatwerk mogelijk is (1 specifieke taak, voor 1 specifiek project, voor 1 specifieke netbeheerder, in 1 specifieke plaats/regio/gebied)
- Minder flexibel instrument dan AMvB Experimenten; 1 AMvB per tijdelijke taak per netbeheerder?
- Doorlooptijd AMvB is lang (> 1 jaar); langdurige onzekerheid of eindstreep wordt gehaald
  - ~~Gewenste~~ scope kan wijzigen tijdens voorbereidingsfase; zorg voor mogelijkheid voor snelle aanpassing door Ministerie

Bijmengen waterstof met aardgas

- In het landelijk gastransportnet is op plekken nog “ruimte” om H₂ bij te mengen zonder dat de afleverspecificaties van de MR Gaskwaliteit worden overschreden
- Wellicht ook mogelijk om afleverspecs m.b.t. waterstof verder te verhogen;
  - Rekening houden met beperkingen afnemers

Aandachtspunten/knelpunten:

- Om te kunnen bijmengen moet er eerst (additioneel) waterstof worden ingevoerd
  - Invoeder: mag alleen gas invoeden (dus geen 100% H₂)
    - Mogelijkheid: invoeder gas (>50% methaan) met verhoogd H₂ laten invoeden indien voor dit invoedpunt de MR Gaskwaliteit wordt gewijzigd.
      - Rekening houden met afleverspecs
      - Geen structurele oplossing i.v.m. afhankelijkheid derden
  - Alternatief: GTS verzorgt bijmenging zelf

Overige aandachtspunten

- Financiële regulering;
  - Terugverdienen efficiënte kosten
  - Efficiency (benchmark; LNB - maatstafregulering; RNB)
  - Looptijden experimenten en tijdelijke taken versus regulatoire afschrijvingstermijnen
- Toepasbaarheid (technische) codes bij Experimenten en Tijdelijke Taken.

Tot slot / conclusie

- Netbeheerders beschikken over relevante kennis, kunde en vele (tien)duizenden kilometers aan leidingen
- Mogelijkheden voor netbeheerders om een niet-exclusieve rol op het gebied van waterstof te spelen moeten worden vergroot
  - Ontwikkelingen H2 gaan snel; behoudt flexibiliteit
  - Toekomstige rol netbeheerder H2: o.a. vraag m.b.t. marktordening

Behoefte van netbeheerders aan:

- Verbetering en/of verheldering mogelijkheden van huidige instrumenten
  - AMvB Experimenten: o.a. 10Aa (geen algemene ontheffing 10Aa, maar alleen voor specifieke experimenten)
  - AMvB Tijdelijke Taken: maatwerk, doorlooptijd, flexibiliteit
- Energiewet 1.0